

Sygn. akt I.Ca 42/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie SO :	Alicja Wiśniewska , Elżbieta Iwona Cembrowicz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2017 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. N. (1)**

przeciwko K. N. (2)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda K. N. (1) i pozwanej K. N. (2) od wyroku Sądu Rejonowego w Elku z dnia 30 listopada 2016r. sygn. akt III RC 131/16

1. Oddała obie apelacje.

2. Koszty procesu przed Sądem II-giej instancji między stronami wzajemnie znosi.

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Cezary Olszewski SSO Alicja Wiśniewska

Sygn. akt: I. Ca. 42/17

UZASADNIENIE

Powód K. N. (1) wystąpił z pozwem przeciwko małoletniej K. N. (2), w którym domagał się obniżenia dotychczasowej kwoty alimentów ustalonych po 1.000 zł miesięcznie do kwoty po 600 zł miesięcznie. Jednocześnie wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana małoletnia K. N. (2) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Sąd Rejonowy w Elku wyrokiem z dnia 30 listopada 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: III. RC. 131/16 obniżył alimenty zasądzone od powoda K. N. (1) w pkt IV wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt I C 9/14 na rzecz uprawnionej małoletniej K. N. (2) z kwoty po 1.000 złotych miesięcznie do kwoty po 700 złotych miesięcznie płatne z góry do dnia 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w terminie płatności każdej z rat do rąk ustawowej przedstawicielki matki M. N. poczynając od dnia 30 listopada 2016

r. i w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd ten wzajemnie je zniósł między stronami.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy, na podstawie art. 138 k.r.o. w zw. z art. 133 § 1 k.r.o. i art. 135 § 1 i 2 k.r.o., wskazał, że od ostatniego rozstrzygnięcia alimentacyjnego upłynęły dwa lata. W tym czasie podstawowe potrzeby małoletniej pozwanej (wyżywienie, ubiór, buty, itp.) nie uległy zwiększeniu. Również jej stan zdrowia nie uległ zmianie. Niemniej jednak, małoletnia nie wymaga już nakładów na przedszkole (od 470 do 600 zł), albowiem aktualnie uczęszcza ona do szkoły podstawowej. Sąd Rejonowy uznał także, że sytuacja majątkowa i osobista powoda uległa zmianie. Aktualnie powód pozostaje w nowym związku małżeńskim, co wpływa na zwiększenie jego wydatków. Ponadto jego dochody uległy obniżeniu o kwotę 257 zł miesięcznie, zaś realne dochody matki pozwanej w porównywalnym okresie wzrosły o ponad 100 zł miesięcznie.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy przyjął, że aktualnie realny koszt utrzymania 8-letniego dziecka nie powinien przekraczać 1.000 - 1.100 zł miesięcznie i zasadniczo powództwo jest zasadne. Zdaniem Sądu Rejonowego, porównując statystycznie zarobki stron i ich potrzeby, powód winien partycypować w około 65% kosztach utrzymania dziecka. Pozostałe koszty winna ponieść matka dziecka. Zdaniem Sądu Rejonowego, zważywszy na sytuację materialną stron i realne potrzeby dziecka, ojciec dziecka winien łożyć na utrzymanie córki alimenty w kwocie po 700 złotych miesięcznie. Pozostała kwota winna obciążać matkę dziecka to jest kwota 300-400 zł miesięcznie.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy rozstrzygnął w oparciu o art. 102 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył powód K. N. (1), zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1) sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, poprzez uznanie, iż w warunkach sprawy zaistniały podstawy do ustalenia, iż :

a) zakres usprawiedliwionych potrzeb małoletniej K. N. (2) sięga kwoty 1.100,00 zł, podczas gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie nie daje podstaw do poczynienia takich ustaleń a wręcz wskazuje, że owa kwota jest kwotą zawyżoną,

b) zarobki powoda i matki małoletniej pozwanej oraz ich potrzeby wskazują, iż powód powinien partycypować w 65 % kosztów utrzymania małoletniej K. N. (2), podczas gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie nie tylko nie daje podstaw do poczynienia takiego ustalenia, ale przemawia za stwierdzeniem, iż koszty utrzymania dziecka powinny w częściach równych ponosić oboje rodzice,

c) możliwości majątkowe i zarobkowe powoda pozwalają na uiszczanie przez niego alimentów w kwocie 700,00 zł, podczas gdy materiałem dowodowy zebrany w sprawie nie tylko nie daje podstaw do poczynienia takich ustaleń, ale przemawia za stwierdzeniem, iż koszty życia powoda uniemożliwiają uiszczanie alimentów w orzeczonej wysokości bez konieczności prowadzenia przez powoda życia na poziomie zaspokojenia potrzeb własnych i rodziny niższym, niż poziomowi życia małoletniej K. N. (2),

d) uzasadnioną datą dla stwierdzenia obniżenia wysokości świadczenia alimentacyjnego należnego od powoda jest dzień 30.11.2016 r., podczas gdy materiał dowodowy sprawy wskazuje, iż zmniejszenie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej miało miejsce co najmniej od dnia 1.07.2015 r., która to data (ewentualnie data wniesienia powództwa) powinna być datą początkową obowiązywania zmniejszonego obowiązku alimentacyjnego, na co wskazują też zasady współżycia społecznego i słuszności.

2) obrazę przepisu prawa materialnego t.j. art. 135 kro w zw. z art. 138 kro poprzez jego niewłaściwe i błędne zastosowanie, w zakresie w jakim Sąd obniżył wysokość należnego od powoda świadczenia alimentacyjnego jedynie do kwoty 700,00 zł, pomimo, iż możliwości zarobkowe i majątkowe powoda, jak również matki małoletniej K. N. (2) oraz zakres usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej wskazują, na kwotę 600,00 zł jako kwotę alimentów należnych na rzecz małoletniej córki, przy uwzględnieniu powyższych aspektów,

3) obrazę przepisu postępowania, t.j. art. 102 kpc, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w zakresie w jakim Sąd zniósł wzajemnie koszty postępowania pomiędzy stronami, pomimo braku wymaganych ku temu okoliczności szczególnego wypadku, oraz przegrania sprawy przez stronę pozwaną w znaczącym stosunku,

4) obrazę przepisu postępowania, t.j. art. 328 § 2 kpc, poprzez jego błędne niezastosowanie, w zakresie w jakim Sąd I instancji pominął w uzasadnieniu wyroku, istotne elementy, które powinny się w nim znaleźć, a mianowicie wskazanie dowodów na jakich oparł się Sąd i przyczyn odmówienia innym dowodom wiarygodności, przyjmując, iż:

a) zakres usprawiedliwionych potrzeb małoletniej K. N. (2) sięga kwoty 1.100,00 zł,

b) powód powinien partycypować w 65 % kosztów utrzymania małoletniej K. N. (2),

c) możliwości majątkowe i zarobkowe powoda pozwalają na uiszczanie przez niego alimentów w zasądzonej kwocie.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę wyroku w skarżonej części, poprzez obniżenie kwoty alimentów zasądzonych od powoda K. N. (1) w pkt IV wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt I C 9/14 na rzecz uprawnionej małoletniej K. N. (2) do kwoty 600,00 zł miesięcznie, płatnych z góry do dnia 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w terminie płatności każdej z rat do rąk ustawowej przedstawicielki matki M. N., od dnia 1.07.2015 r. poczynając; zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania w sprawie przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku w skarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Apelację od tego wyroku wniosła także małoletnia pozwana K. N. (2). Orzeczeniu temu zarzuciła:

1) obrazę przepisów prawa procesowego poprzez naruszenie art. 233 § 1 kpc polegającą na błędnym przyjęciu przez Sąd I Instancji, że:

a) możliwości zarobkowe powoda nie pozwalają na uiszczanie alimentów w kwocie po 1.000 zł miesięcznie, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania wynika zupełnie co innego. Z ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji średnio miesięczne wynagrodzenie powoda to kwota 3.880 zł netto. Ponadto budżet domowy powoda po zawarciu związku małżeńskiego wzrósł o dochód uzyskiwany przez jego żonę D. N. (uposażenie zasadnicze 2.360 zł, dodatek służbowy- 500 zł, co łącznie daje kwotę 2860 zł miesięcznie). Natomiast średnio miesięczne dochody przedstawicielki ustawowej to kwota 2.800 zł,

b) zakres usprawiedliwionych potrzeb małoletniej K. N. (2) nie powinien przekraczać kwoty 1.000-1.100 zł miesięcznie, przy czym Sąd nie wskazał, jakie wydatki składają się na przedmiotową sumę,

c) potrzeby małoletniej winne zostać określone na nowo w oparciu o aktualny stan rzeczy,

d) skoro odszedł wydatek w postaci opłaty za niepubliczne przedszkole w kwocie ok 600 zł miesięcznie, wysokość obowiązku alimentacyjnego winna być skorygowana. Obecnie K. N. (2) jest uczennicą II klasy Szkoły Podstawowej, co łączy się z koniecznością ponoszenia dalszych nakładów finansowych związanych z edukacją, albowiem matka musi zakupić niezbędne przybory szkolne (poza podręcznikami, które finansuje państwo), takie jak plecak, buty na zmianę, strój na apel, piórniki, zeszyty, bloki, itp. Ponadto opłaca składki na radę rodziców, ubezpieczenie, wszelkie imprezy okolicznościowe (m.in. andrzejki, jasełka), wycieczki szkolne. Istotną okolicznością jest, że małoletnia K. N. (2), chcąc rozwijać się uczęszcza teraz na dodatkowe zajęcia z języka angielskiego (120 zł miesięcznie), zajęcia na basenie (125 zł miesięcznie), zajęcia taneczne (48 zł miesięcznie) oraz na zajęcia w zespole pieśni i tańca w (...) Centrum (...) (30 zł miesięcznie). Łącznie daje to kwotę 323 zł miesięcznie. Do tego należy doliczyć koszt dojazdów małoletniej na w/w zajęcia oraz (ok. 65,00 zł miesięcznie), 1/2 kosztów utrzymania mieszkania (ok. 326,00 zł), ubezpieczenia córki zawarte przez rodziców przed rozwodem (200,00 zł),

e) zawarcie związku małżeńskiego przez powoda i prowadzenie przez niego i D. A. małżonków N. dwóch gospodarstw domowych wpływa na obniżenie zakresu obowiązku alimentacyjnego względem małoletniej K. N. (2). Z przedłożonego przez powoda dokumentu- rozkazu personalnego nr (...) z dnia 03 marca 2016 r. wynika, że zwolnienie D. N. z zajmowanego stanowiska asystenta Zespołu do (...) z Przystępnością Gospodarczą i Korupcją Wydziału Kryminalnego KPP w E. i przeniesienie jej do dalszego pełnienia służby w Wyższej Szkole (...) w S. nastąpiło na jej prośbę. W związku z tym, że w dacie wydania rozkazu strony były już małżeństwem uznać należy, że podjęcie pracy w S., przy założeniu, że drugi małżonek będzie mieszkał w E., musiała być podjęta przez nich wspólnie. Zatem ta okoliczność nie może mieć wpływu na wysokość obowiązku alimentacyjnego powoda względem K. N. (2). Takie postępowanie świadczy jedynie o podnoszeniu kwalifikacji i zwiększeniu wynagrodzenia po stronie małżonki powoda,

f) rozszerzenie kontaktów ojca z córką uzasadnia obniżenie należnych alimentów,

2) obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 kpc poprzez niewyjaśnienie w treści uzasadnienia sporządzonego do zaskarżonego wyroku, jakie wydatki składają się na kwotę utrzymania małoletniej K. N. (2), które według sądu zamykają się w kwocie 1000-1100 zł miesięcznie,

3) obrazę przepisów prawa materialnego poprzez naruszenie art. 135 § 1 kro w zw. z art. 138 polegającą na przyjęciu, że nastąpiła istotna zmiana stosunków pozwalająca na obniżenie obowiązku alimentacyjnego.

Wskazując na powyższe, apelująca wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, obie apelacje nie zawierają żadnych argumentów, które mogłyby podważyć prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji. Ustalenia te, Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia. Zdaniem Sądu Odwoławczego, Sąd Rejonowy prawidłowo również przeprowadził postępowanie dowodowe, a dokonana przez ten Sąd ocena zgromadzonego materiału nie budzi zastrzeżeń. Sąd Rejonowy w sposób szczegółowy wyjaśnił, na jakich dowodach się oparł, a przeprowadzona przez niego analiza jest wnikliwa i logiczna. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy doszedł także do prawidłowych wniosków i zasadnie dokonał obniżenia alimentów zasądzonych na rzecz małoletniej pozwanej, do kwoty 700 zł miesięcznie. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji prawidłowo przyjął, iż po stronie powoda, jak i pozwanej nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca inne ukształtowanie obowiązku alimentacyjnego pozwanego wobec córki.

Zgodnie treścią art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć należy wszelkie modyfikacje w statusie ekonomicznym stron mające wpływ zarówno na zwiększenie, jak i na zmniejszenie, zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zwiększenie lub zmniejszenie zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Natomiast w art. 135 § 1 k.r.o. ustawodawca wskazał zasadnicze przesłanki, od których zależy zakres obowiązku alimentacyjnego, a jeżeli obowiązek ten ma charakter świadczenia pieniężnego – jego wysokość. Pierwszą przesłankę stanowią usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, zaś drugą pozytywną przesłankę wpływającą na zakres świadczeń alimentacyjnych stanowią majątkowe możliwości zobowiązanego.

Zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego ocenia się z uwzględnieniem posiadanej przez niego wiedzy, umiejętności, możliwe do osiągnięcia przy dołożeniu przez niego należytej staranności. Świadczenia, do których rodzice są zobowiązani względem dzieci mogą mieć postać materialną bądź niematerialną. Przy określaniu świadczeń materialnych należy mieć na względzie możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanych, czyli co mogliby uzyskać przy pełnym wykorzystaniu swoich sił i możliwości zarobkowania. Świadczenia niematerialne wiążą się z kolei z osobistymi staraniami rodzica o rozwój i wychowanie dziecka. Określając obowiązek alimentacyjny zawsze należy mieć na uwadze, że dziecko ma prawo żyć na równej stopie życiowej ze swoimi rodzicami i rodzice mają obowiązek

mu to zapewnić. Oznacza to, że rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najniższymi dochodami. Jednak w sytuacji, gdy możliwości zarobkowe zobowiązanego rodzica są ograniczone, nie można obciążać go obowiązkiem alimentacyjnym w zakresie przewyższającym te możliwości, doprowadzając go tym samym do niedostatku i niemożności zaspokojenia podstawowych potrzeb. Nie można też tracić z pola widzenia, że obowiązek alimentacyjny musi być dostosowany do aktualnych potrzeb uprawnionego, przy odniesieniu się do możliwości majątkowych i finansowych zobowiązanego.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy podnieść należy, że w sytuacji majątkowej powoda doszło do zmiany stosunków, o których mowa w art. 138 k.r.o., a które to uzasadniały obniżenie wysokości jego obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanej.

W niniejszej sprawie powód domagał się obniżenia świadczenia alimentacyjnego w stosunku do małoletniej K. N. (2), powołując się na okoliczności, które stanowiły dla niego utrudnienie w realizacji tego obowiązku na poziomie 1.000 zł, tj. zmniejszenie jego dochodów i zawarcie nowego związku małżeńskiego wskazując, że regulowanie alimentów w dotychczasowej wysokości stanowi dla niego zbyt duże obciążenie. Dodatkowo powód wskazał, że po stronie pozwanej nie istnieje konieczność ponoszenia opłat na przedszkole, albowiem aktualnie uczęszcza ona do szkoły podstawowej.

W ocenie Sąd Okręgowy, Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż wyżej opisana sytuacja częściowo zasługuje na uwzględnienie. Powód wykazał, że jego dochody nieznacznie się obniżyły w porównaniu do okresu, kiedy poprzednio w wyroku rozwodowym ustalono jego obowiązek alimentacyjny, choć ich wysokość w dalszym ciągu jest relatywnie dość wysoka (ok. 3.880 zł miesięcznie). Nie budzi też wątpliwości, że powód, z uwagi na zawarcie nowego związku małżeńskiego ponosi większe wydatki, niemniej jednak jego budżet domowy jest też zasilany dochodami jego żony, co ewidentnie wpływa na standard jego życia, który zdaniem Sądu, nie uległ istotnemu obniżeniu.

Zdaniem Sądu Okręgowy, nietrafny okazał się zarzut, iż Sąd Rejonowy zawyżył, tudzież zaniżył zakres usprawiedliwionych potrzeb małoletniej pozwanej ustalając je na kwotę 1.000 - 1.100 zł miesięcznie.

Zważyć należy, że przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe. Wyjście poza wymienione potrzeby zależy już wyłącznie od osobistych cech dziecka oraz od zamożności zobowiązanego.

Analizując całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy Sąd Okręgowy dostrzegł, że usprawiedliwione potrzeby pozwanej uległy zmniejszeniu od czasu poprzedniego orzekania o alimentach. Główny wpływ na ten stan miał fakt, że małoletnia pozwana aktualnie nie wymaga nakładów w postaci opłat za przedszkole, które były istotnym wydatkiem w skali miesiąca. Ponadto małoletnia prawidłowo się rozwija i zasadniczo nie wymaga specjalistycznej opieki medycznej wymagającej znacznych nakładów. Zdaniem Sądu Okręgowy, wprawdzie małoletnia korzysta z różnych form dodatkowych płatnych zajęć, niemniej jednak wydatki z tym związane w znacznej mierze uwarunkowane są od uzdolnień dziecka, ale też pozostają w sferze płatniczych jego rodziców.

W tym ostatnim kontekście należy zwrócić uwagę, że sytuację materialną matki pozwanej ocenić można jako dobrą. Uzyskuje ona dochody rzędu 2.800 zł miesięcznie i doliczając alimenty od powoda, dysponuje ona kwotą 3.500 zł, które w zupełności zaspokajają utrzymanie jej i córki. Nie można bowiem pominąć, że obowiązek alimentacyjny względem pozwanej spoczywa również na jej matce. Obowiązek ten częściowo wykonuje poprzez osobiste starania o jej utrzymanie i wychowanie (art. 135 § 2 k.r.o.). W związku z tym finansowy ciężar utrzymania powinien obciążać strony nierównomiernie, w nieco większym zakresie powoda. Procentowy udział powoda w utrzymaniu pozwanej ustalony przez Sąd Rejonowy na poziomie 65 %, zdaniem Sądu Okręgowy, odpowiada powyższemu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do obniżenia renty alimentacyjnej poniżej kwoty 700 zł, albowiem powód, wykazując wysokość swoich dochodów jest w stanie partycypować w kosztach utrzymania córki na wskazanym poziomie. Co się zaś tyczy apelacji pozwanej, nie ma też podstaw by twierdzić, że usprawiedliwione potrzeby małoletniej pozostają na znacznie wyższym poziomie aniżeli ustalił to Sąd Rejonowy, co uzasadniałoby brak konieczności obniżenia alimentów poniżej 1.000 zł. Zdaniem Sądu Okręgowego, zakres potrzeb małoletniej jest adekwatny do możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił obie apelacje jako bezzasadne.

Mając na względzie wynik postępowania apelacyjnego, o kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 100 k.p.c.

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Cezary Olszewski SSO Alicja Wiśniewska